

DNES

Vedoucí redakce: Jakub Štos
Regionální obchodní manažer:
Petr Mlynář
Inzerce: 558 959 317

Pavelkova 7, Olomouc
tel.: 558 959 111, redolo@mfdnes.cz
Předplatné a distribuce: 225 555 522
predplatne@mafra.cz

Olomoucký kraj

Historik popsal dějiny i současnost Rytířského řádu Božského hrobu, jenž se silně váže k Olomouci

„Rytířské je meč nepoužívat“

Michal Poláček
redaktor MF DNES

Minimálně od 15. století žijí v českých zemích členové Rytířského řádu Božského hrobu Jeruzalémského. Cítnou ránu mu však ve 20. století zasadil nástup komunistů, před pět lety se jeho českou organizací podařilo obnovit. A to přímo v Olomouci. Mezi rytíři patří i zdejší církevní historik Tomáš Parma, nyní o řádu vydal jedinečnou knihu.

Sám jste členem Rytířského řádu Božského hrobu Jeruzalémského. Jste tedy rytíř?
Určitě ano.

Co dnes znamená být rytířem?
Stále existuje ceremonie pasování, jež patří do katolické liturgie a navazuje na obřady, které známe ze středověku. A i přesto, že se při této ceremonii stále používá meč, myslím si, že být dnes rytířem znamená spíše jej nepoužívat. Křesťanské hodnoty náš řád v současnosti už nehmájí zbranění.

Jak je hájíte?
Podporujeme křesťanskou přítomnost ve Svaté zemi. Zastřešuje ji Latinský patriarchát Jeruzalémský, což je diecéze, pod níž spadá Jordánsko, Palestina, Izrael a Kypr. A byl je to velké území, nežleže zde mnoho křesťanů. V jich kolem 200 tisíc, což představuje jen dvě až tři procenta tamního obyvatelstva. Navíc se nacházejí se mezi mlýnskými kameny dvou velkých náboženství - judaismu a islámu - a dvou národností - Židů a Arabů. Křesťané tedy paradoxně ve Svaté zemi tvoří menšinu. Ovšem důležitou menšinu, která přispívá k rovnováze v oblasti Středního východu. Křesťané zde však nemají nejlepší životní podmínky, a proto odsud velice často odcházejí.

A tomu má řád zabránit?
Samozřejmě. Papežové, církve i křesťané na celém světě to nechťejí. Jde o místa, kde se naše náboženství zrodilo a po nichž kráčí Ježíš Kristus. Nechceme, aby z nich bylo muzeum, mají si zachovat charakter míst, kde se nachází živoucí křesťanské komunity. Naši rytíři a také dámy, protože řád už není jen mužská záležitost, se snaží křesťanstvům ve Svaté zemi různými způsoby pomáhat. Jde z podstatné části o chari-

Rytíř Knihu Rytíři, dámy a pouťáci sepsal církevní historik a proděkan olomoucké teologické fakulty Tomáš Parma. Sám je členem Rytířského řádu Božského hrobu Jeruzalémského, v České republice je nejvyšším představitelem řádu. Mezi rytíři patří i jeho vzdálený předek v 19. století. Foto: M. Jančík, MAFFRA

tu. Hezky to řekl patriarcha Latinského patriarchátu, že je hezké vědět, že na tu početně malou diecézi myslí minimálně 30 tisíc lidí - což je počet členů řádu. Není to ale jediný pláň naší činnosti.

Co je ten další?
Rozvoj duchovního života našich členů. Měli by to být lidé, kteří jsou přesvědčení a praktikující křesťané, řád by jim měl pomoci, aby v tomto ohledu vše prožívali ještě lépe a intenzivněji. Není to jen organizace, která dělá charitu zacílenou na jedno, byt' velice důležité, místo. Jde i o to, aby naši rytíři a dámy dělali tuto charitu nejen jako filantropové, ale především z přesvědčení, které je niterně křesťanské.

Proč jste se do práce na knize pustil?
Na začátku byla zvědavost. Když mi řád nabídl členství, začal jsem se před svým souhlasem zabývat tím,

co je vlastně zač. Něco jsem věděl už z dřívějšíka díky tomu, že se věnuji církevním dějinám, ale to, co jsem našel v literatuře a na internetu, mě neuspokojilo. Informací, zvláště v češtině, bylo málo a na nízké úrovni.

Jak dlouho trvalo knihu napsat?
Od doby, kdy jsem na ni začal seriózně pracovat, až po vydání to zabralo zhruba dva roky.

Vycházel jste i z materiálů z jeruzalémských, vatikánských či římských archivů. Na jaké největší překvapení jste narazil?
Například v Jeruzalémském archivu jsem našel matriku rytířů. Měl jsem na ni sice jen pár dní, ale nakonec se mi v ní podařilo objevit na 200 členů s vazbou na české země. A to prokazatelně od 15. století až do druhé světové války. To pro mě bylo velké překvapení.

Seznam členů v českých zemích,

jak bývalých, tak současných, je součástí knihy. Přiznám se ale, že jsem měl za to, že rytířské řády a podobné organizace spíše tají, kdo k nim aktuálně patří.
Když nějaká organizace tají, kdo je členem, tak jde nejspíše o celkově utajený spolek. To ale oficiální rytířské řády nejsou, nejsme žádná zednářská lože. Není důvod to tajit, u nás jde o veřejně prokazovanou charitativní činnost.

Ve kterých zemích řád působí?
Ve zhruba 40 zemích světa na všech obydlených kontinentech. Nejlépe je v Africe, což zřejmě souvisí s tím, že jde o poměrně chudý kontinent a úkolem řádu je přece jen i finanční podpora. Jen za loňský rok to bylo víc než 14 milionů dolarů. Rada křesťanů ve Svaté zemi žije z turistického či přesněji pouštního ruchu, a jarní lockdown tak na ně tvrdě dopadl. Členové řádu se po žádosti představitelů Jeruzalémské církve i samotné-

ho velmistra zmobilizovali a vybrali mezi sebou na pomoc další tři miliony dolarů. Peníze Latinskému patriarchátu mimo jiné umožní udržet výuku v křesťanských školách.

Jak je řád coby komunita provázaný? Když vy coby jeho nejvyšší představitel v České republice vyjedete do zahraničí, do země, kde řád působí, můžete tamní organizaci požádat o pomoc?
Představitelé jednotlivých zemí - místodržitelé či magistralní delegáti - se každý rok scházejí na kontinentálních schůzkách. Evropská bude online na konci listopadu. Takže ti se znají. Jednou za pět let máme celosvětové setkání představitelů řádu ve Vatikánu, kde jsou všichni přijati papežem. Takže když člen řádu jede do ciziny a potřebuje tam podporu či doporučení k otevření nějakých dveří, určitě ji dostane. Je to komunita, na niž se dá na celém světě spoletnout.

Jakou moc a vliv váš řád má?
Těžko říct. V každém případě jde o síť kontaktů, o které se můžete jako člen opírat, když je to třeba. Je těžké vystihnout, co je dnes reálná moc, ale o jakém vlivu určitě můžeme mluvit. Pomoc Svaté zemi nemusí přijít jen skrz finance, ale i skrz politiku či společnost jako takovou, pokud jsou členy státníci či významné osobnosti. I to je cesta, jak se řád snaží pomáhat.

Kolik členů měl řád za své největší slávy a vlivu v Československu, tedy v době první republiky?
Tehdejší místodržitelství vzniklo v roce 1929 a mělo kolem 30 členů. Za zmínku určitě stojí místodržitel Jan Jiří Růček, Československý politik a šedá eminence naší diplomacie. Byl velkým příznivcem Hradu a Edvarda Beneše, pro něhož při prezidentské volbě sehnal hlasy katolických poslanců, což bylo tehdy velmi obtížné.

Činnost řádu se v českých zemích postupně utlumovala za druhé světové války, krátce před ní zemřel i Růček. Definitivně u nás řád zanikl kolem roku 1950, když už zemi ovládali komunisté. Proč byl obnoven až v roce 2015, a ne hned po roce 1989? V některých zemích východního bloku došlo k „restartu“ dřívě.

Určitě to souviselo s tím, že u nás nikdo z původních členů řádu nepřezil dobu komunismu. Jiné rytířské řády měly víc štěstí. Bud' nějak fungovaly i v komunistickém Československu, nebo se jejich členové vrátili z exilu. To se nám nepodařilo, i proto jsme před pět lety začali doslova na zelené louce.

Dnes má řád velmi silnou vazbu na Olomouc. Ve zdejší katedrále sv. Václava došlo k jeho obnově, a to pod záštitou olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera. Jste zároveň i velkopřevorem české organizace. Proč právě Olomouc?

Velkou roli hraje fakt, že lidé, kteří se řád rozhodli obnovit, mají kořeny v Olomouckém kraji a žijí tady. Proto se i obrátili na olomouckého arcibiskupa. To je dáno také tím, že pražští arcibiskupové, až už to byl kardinál Miroslav Vlk, či dnes kardinál Dominik Duka, jsou patrony řádu sv. Lazara. Takže volba pana monsignora Jana Graubnera byla i v tomto ohledu zcela přirozená.